

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **Ing. J. H.,** proti žalovanému: **Finanční úřad pro Liberecký kraj**, se sídlem 1. máje 97, Liberec, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 4. 2017, čj. 508084/17/2607-00540-607648, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 31. 8. 2017, čj. 59 Af 33/2017-23,

takto:

I. Žalobci **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

II. Kasační stížnost **se zamítá.**

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Stručné vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou před krajským soudem domáhal zrušení nebo vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného, kterým byla nařízena daňová exekuce přikázáním pohledávky z účtu. Současně požadoval přiznání odkladného účinku žaloby. Vzhledem k tomu, že žalobce společně se žalobou neuhradil soudní poplatky za žalobu ani za návrh na přiznání odkladného účinku, vyzval ho krajský soud usnesením ze dne 29. 6. 2017 k jejich uhrazení. Žalobce na tuto výzvu reagoval žádostí o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Krajský soud poté pro účely rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků zaslal žalobci k vyplnění formulář *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* a výzvu k doplnění důvodů, na základě kterých se žalobce domnívá, že je nezbytně třeba mu v řízení o žalobě ustanovit zástupce z řad advokátů. Následně dne 22. 8. 2017 soud obdržel podání, v němž žalobce sdělil, že vyplněný formulář, včetně příloh, a důvody pro ustanovení zástupce zasílá soudu poštou. Vzhledem k tomu, že tyto písemnosti nebyly nikdy krajskému soudu doručeny, rozhodl krajský soud usnesením označeným v záhlaví o žádostech žalobce tak, že mu neustanovil zástupce pro řízení o žalobě ani mu nepřiznal osvobození od soudních poplatků.

II. Kasační stížnost

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl usnesení krajského soudu včasnou kasační stížností, jejíž součástí byla také žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce a návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[4] V kasační stížnosti stěžovatel namítá, že krajský soud rozhodoval na základě domněnek a v odůvodnění napadeného usnesení hrubě a účelově zkreslil a vykonstruoval rozhodný skutkový i právní stav, ke kterému se stěžovatel nemohl vyjádřit. Tím porušil jeho základní práva garantovaná Ústavou. Stěžovatel vyjádřil přesvědčení, že jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce byly dostatečně odůvodněny, řádně a včas soudu prokázány a doloženy rozhodnými údaji. Stěžovatel namítá porušení čl. 90 Ústavy, § 6 o. s. ř. a § 64 s. ř. s. Navrhuje, aby NSS napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[5] Stěžovatel také namítá, že mu napadené usnesení nebylo nikdy řádně doručeno, neboť pošta na zásilce neuvedla žádné údaje, zejména údaj o datu vložení zásilky do schránky (stěžovatel ovšem dodává, že zásilka byla vložena do schránky 19. 9. 2017).

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[7] Nejvyšší správní soud nejdříve posoudil splnění podmínek řízení pro projednání kasační stížnosti. Podle § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, je s podáním kasační stížnosti spojen vznik poplatkové povinnosti. Podle položky č. 19 sazebníku soudních poplatků, který je přílohou uvedeného zákona, je kasační stížnost zpoplatněna částkou 5000 Kč. Návrh na přiznání odkladného účinku je podle položky č. 20 sazebníku soudních poplatků zpoplatněn částkou 1000 Kč. Podle § 105 odst. 2 s. ř. s. věty před středníkem musí být stěžovatel zastoupen advokátem. Ani jedna z těchto povinností není v případě stěžovatele splněna.

[8] Rozšířený senát NSS ovšem v usnesení ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, konstatoval, že stěžovatel je povinen zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě) či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností.

pokračování

V uvedené věci nesměřuje kasační stížnost proti konečnému rozhodnutí krajského soudu ve věci samé (tj. ve věci rozhodnutí žalovaného), nýbrž proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu o neustanovení zástupce a neosvobození od soudních poplatků. Z tohoto důvodu se na stěžovatele v tomto řízení nevztahuje poplatková povinnost, a NSS proto na zaplacení soudních poplatků netrval.

[9] Obdobné závěry dovodil rozšířený senát v citovaném rozhodnutí i ve vztahu k povinnosti být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem. Jinými slovy, v případě stěžovatele není potřeba trvat ani na doložení zastoupení advokátem. Stěžovatel nicméně o advokáta požádal, proto se NSS dále zabýval jeho žádostí o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[10] Z § 35 odst. 8 s. ř. s. vyplývá, že pro rozhodnutí o ustanovení zástupce zákon vyžaduje současné splnění dvou podmínek – jednak nedostatek prostředků, který by odůvodňoval osvobození od soudních poplatků, jednak nezbytnou potřebu ochrany práv účastníka řízení. V této souvislosti NSS zkoumal, zda v případě stěžovatele existuje nezbytná potřeba ochrany jeho práv. Po předběžném zhodnocení obsahu kasační stížnosti dospěl k závěru, že v projednávané věci taková potřeba není dána. Kasační stížnost totiž splňuje požadované základní náležitosti a z jejího obsahu je rovněž zřejmé, proč stěžovatel považuje napadené usnesení krajského soudu za nezákonné. Protože není splněna jedna ze dvou nutných podmínek pro ustanovení zástupce z řad advokátů, rozhodl NSS o žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce tak, jak je uvedeno ve výroku I. S ohledem na závěry ve shora citovaném usnesení rozšířeného senátu se proto NSS mohl dále věnovat věcnému přezkumu usnesení krajského soudu v rozsahu námitek uplatněných stěžovatelem.

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Podle § 36 odst. 3 věty první a druhé s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.* Osvobození od soudních poplatků představuje výjimku z pravidla, že žaloba proti rozhodnutí správního orgánu je na základě zákona zpoplatněna. Účelem je zejména ochrana účastníka řízení nacházejícího se v tíživé finanční situaci před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích (srov. rozsudek NSS ze dne 6. 6. 2012, čj. 2 Ans 6/2012-12).

[13] Účastník řízení, který chce být z důvodu své nemajetnosti osvobozen od soudních poplatků, přitom nejenže musí o osvobození z tohoto důvodu sám aktivně požádat soud, ale zejména musí svá tvrzení doložit (důkazní břemeno). Aby soud tuto povinnost žadatelům o osvobození od soudních poplatků alespoň částečně ulehčil, zpravidla jim poskytne k vyplnění formulář, který obsahuje určité typové okruhy otázek pro dostatečné zjištění finanční a sociální situace žadatele. Jak NSS ověřil ze spisu krajského soudu, stalo se tak i v případě stěžovatele. Stěžovatel však, přestože krajskému soudu sdělil, že vyplněný formulář včetně dalších písemností soudu zasílá poštou, tyto ani jiné písemnosti krajskému soudu nikdy nedoručil.

[14] V kasační stížnosti sice stěžovatel tvrdí, že osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce *„je řádně a včas soudu prokázané a doložené rozhodnými údaji*“, toto jeho tvrzení však opět zůstalo obecné a ničím nepodložené. Stěžovatel neuvádí žádné konkrétní okolnosti, na jejichž základě by bylo možné zpochybnit závěry krajského soudu nebo je jakkoliv vyvrátit (např. potvrzením o odeslání písemností ve formě podacího lístku). V takovém případě se tvrzení stěžovatele jeví spíše jako nevěrohodné a účelové. Krajský soud neměl při posuzování stěžovatelových žádostí k dispozici žádné relevantní informace a současně nebylo jeho povinností tyto informace vyhledávat za stěžovatele. Pokud žadatel doložil podmínky pro osvobození způsobem využitelným pro více souzených případů, je třeba, aby na tyto doklady v žádosti poukázal (viz rozsudek NSS ze dne 2. 5. 2012, čj. 2 As 55/2012-12). To se však v této věci nestalo. Nelze se proto ztotožnit se stěžovatelem, že krajský soud rozhodoval na základě uměle vykonstruovaného skutkového a právního stavu.

[15] Napadeným usnesením nebylo stěžovateli upřeno ani právo na přístup k soudu, neboť o jeho žádosti bylo řádně rozhodnuto, byť (v důsledku jeho vlastní procesní pasivity) v jeho neprospěch.

[16] Protože u stěžovatele nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nebyly naplněny ani předpoklady pro ustanovení zástupce stěžovateli dle § 35 odst. 8 s. ř. s. V řízení o žalobě přitom zastoupení advokátem není povinné.

[17] Soudu není zřejmé, v čem stěžovatel spatřuje pochybení při doručování napadeného usnesení. Z doručenky založené na č. l. 24 spisu krajského soudu jasně vyplývá, že napadené usnesení bylo stěžovateli doručeno vhozením do jeho domovní schránky dne 19. 9. 2016, neboť stěžovatel nebyl při doručování zásilky zastižen. Tato námitka proto rovněž není důvodná.

[18] Soud nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť o kasační stížnosti rozhodl bez zbytečného odkladu.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty.

[20] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. října 2017

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu